

Ö r e g n i n c s t e l e n .

Jólesett elüldögelni a padon, egy-egy szót váltani más tétellekkel, akiket szintén erre a padra ültetett a véletlen, fel-feltékinteni a teret környező házakra, sütkérezni a napon. Amikor mások veritékezve szidták a nagy meleget, ő csak összehúzta szemét s nem szólt. Minek vitatkozott volna? Ha egyáltalán képes lett volna arra, hogy valami nagyot kívánjon, akkor örök nyarat kívánt volna. Mert a tél: az ellenség. Köhögte a tüdőt, karmolja a gégét, tüszentesre ingerli az orrot, megkönnyezteti a szemet, ezer tível szurkálja a kéz és láb ujjait, meggörnyesztí, majdhogy el nem törí a hátgerincet és hasogatja a térdet. A tél rossz, a tél hideg, mint a sír. De nyáron: él az ember.

Sütött a nap, goromba jóssággal. A tarkójában, a lábszárában érezte a jót. S aki bolond volt, az hát csak szidhatta a meleget, nem vitatkozott vele.

Sütött a nap a térre melegen. Ezért szerette a teret is. És mégis baj volt a térrel. A vad, tökéletlen horda, amely port vert fel maga körül, ordítozott, üvöltött, rongylabdát vagdalt a napon fénylő kopasz főhöz s aztán szemtelenül megkérdezte: nem látta a labdám, bácsi? És vihogva, nyerítve elszáguldott. Ez a nyomorult falka, melynek izgató szemtelensége határtalan volt, ez rontotta meg a tér békéjét és nyugalomát. Az úgynevezett gyermekek, ezek a kis, mocskos állatok Miattuk történt, hogy bár boldogan, de mégis gyűlölettel és félelemmel foglalta el helyét a padon. Undo-rodott és félt tőlük. Ám a nap melege végül is minden áldozatot megérdemelt.

Ült a padon, szórtelen koponyája fénylett, ragyogott és kis szeplők keletkeztek rajta vidáman. Egész testét átjárta a jóleső meleg, karja elnyúlt a pad támláján, szemét lehúnyta, mintegy szertartásszerűen. Boldog volt. Nem gyötörte magát olyasféle kérdésekkel, hogy mi is hát egy élet mérlege például? S hogy alkotott-e valami maradandót? Ült és élvezte a napot, behunyt szemmel, mint legénykorában a szerelmes csókokat. Hallgatta a körúról idegomolygó zajokat. A csorda most kivételesen csendes volt.

Egyszerre a lábához csapódott egy jókora kavicsdarab gorombán, kegyetlen ünnepontással. Megrezzent, mint egy amúgyis félnék madár. A pad támláján nyújtózó karja riadtan a levegőbe lendült s úgy is maradt, mereven, mint valami madárijesztő karja a búzatáblán, mert a nagy ijedtségtől, hirtelen nyelt egyet és a nyelés rossz helyre csuszott és köhögött, kivörösödve, fuldokolva, kinyújtott karja a levegőben. Percek múltak el, amíg lecsillapult, ez a köhögés és akkor rögtön kiabálni kezdett, keserű káromkodással s köhögött utána kinosan megint. Szemében könnyűült: az

ijedtségtől, a köhögéstől és a bús önsajnálattól. Hiszen meg is fulladhatott volna. Ezek az átkozottak! Öklét rázta feléjük tehetetlenül. A horda persze már elfuott, jó messzire s ott röhögtek kajánul az undok férgek a távolban. Dohogott, háborgott, torkát köszörülte, mert a rossz nyelés megreszelte a gégéjét.

De a nap sütött és ez megóvta attól, hogy megátalkodjék benne a gyűlölet gonosz hangulata. Nemsokára már csak a síma koponyáján megülő finom pára jelezte az ímént kiállt izgalmakat. Ha tudta volna, hogy mi az a himnusz, okvetlenül kigondolt volna egy nagyszerű naphimnuszt.

Pontosan tizenkettőkor felállt, biztonság kedvéért odapislogott a barnatéglás vásárcsarnok frissen fehérre festett órájára, de az is tizenkettőt mutatott, mint az ő gyomra. Elindult, kibakartatott a kopott padok, poros, tikkadt lombú fák és bokrok közül Hétperces út várt rá, azaz kétszázhatvanhárom lépés a kapuig és még további tizennégy lépés az ajtóig; nem egyszer kiszámította. Persze öreg lábak tempójához mért idő volt ez.

Az ajtóban megállt, szimatolt, kereste a levegőben az ebéd illatát. Megint paprikáskrumpli. Kedveszegetten lépett a konyhába, ami egyúttal előszobaként, ebédlőként és az ő meg a kölyök hálótermeként is szolgált s lezökkent az ágy szélére. A lánya csak egy pillantást vetett rá, furcsát, érdeklődőt, szeretőt és türelmetlent. Az asszony maga sem tudta, hogy ez a pillantás azt jelentette: mikor halsz meg már? Örökre megsértődött volna és fájt is volna neki, ha valaki ezt állítja. És mégis azt jelentette... Az öreg odanyúlt az ágya fölé a falba vert szögrec akasztott órája után, gyengéden emelte le és figyelő ujjakkal megcsavarta a gombját. Mindennap ilyenkor szokta „felhúzni“. Kényes jószág ez, szokta hangoztatni, és ha azt akarod, hogy pontos legyen, légy te is pontos. S azonkívül, bár zsepóra, lehetőleg ne hordozd magaddal... Visszaakasztotta az órát, aztán nyögve, nagyokat fújva levetette cipőjét meg a kapcáját.

Mezitláb ült az asztalhoz, a konyha meleg volt, csak úgy gözölgött s nem kell félnie senkinek, hogy itt megfáznak. Lánya odátálalta elé a paprikáskrumplit, hozzá uborkasalátát és egy karéj kenyeret. A krumpli forró volt.

— Leves nincs? — kérdezte halkán.

— Leves! — mordult az asszony. — Ilyen melegbe még leves kellene neki...

Az öreg nyomkodni kezdte villájával a krumplit, hogy pépes legyen. Nem szólt. Szerette a levest és nem szerette a krumplit. Viszont itt nem az ő pénzéből főztek ebédet, hiába.

Most beviharzott az ajtón, majdnem elbotlott a küszöbön, egy piszkos kis kölyök és se szó, se beszéd, leült ő is az asztalhoz, az öreg mellé. Farka-tag volt. A téri csorda egyik borja. Talán éppen ő hajította a kavicsot. Most szuszogott és amint anyja elébe is odatölt egy tányér krumplit, azonnal falni kezdett, mohón, éhesen.

Végül az asszony is leült Egyetlen szál kék kartonruha fe-

szült rajta, átizzadtan tapadt testére, mellén nem gombolta be, még a mellbimbója is kitüremlett félig. Nagy volt a hőség, a konyhában még parázslott a tűz, a nyitott ajtón besütött a nap.

Ettek. A kölyök fújt, szuszogott, csámesogott, az öreg lassan, meggondoltan nyelte a péppé tört krumplit, az asszony csak im-mel ámmal eszegetett, nem volt étvágya. Közvetlenül az öreg érkezése előtt evett meg egy fél görögdinnyét, jó karéj kenyérrel.

A legyek zümmögve repültek ételre, arcra, kézre, földre, falra, de legnagyobb előszeretettel az öreg koponyájára meg a krumpli barna és az uborka zöld héjából emelkedő kupacra, mely ott dűszelgett a tűzhely lába előtt.

A kölyök meglökte a nagyapja könyökét, az öreg gyáva kezéből kiesett a villa, de neki magának kellett utánahajolni. Az asszony csak annyit mondott:

— Na!

A kölyök, a borjú maszatos képpel vigyorgott.

Ebéd után elnyúlt az ágyán; tábori vaságy volt ez, szalmazsákkal, egy párnával és néhány ronggyal, kacattal, ami mind a büszke „ágynemű“ nevet viselte. A fal felé fordult, de kicsit még fészkelődött, forgolódott, másik oldalát is kipróbálta szokás szerint, noha végül mindig csak a fal felé fordulva aludt el. Ahogy így csinálta a számárfészket, az asztal felé pillantott és látta, hogy a lánya dinnyét dug a kölyöknek. A kölyök hasához szoritotta a dinnyét, hogy nagyapja észre ne vegye és kioldalgott az udvarra.

De mégis észrevetttem, — gondolta az öreg és halványan, keserűen mosolygott a bajusza alatt. Vén kolonc, ugy-e, akit el kell tartani, hetvenhárom, vagy hetvennégy éves, — maga sem tudta pontosan; — kár volna rápazarolni a drága dinnyét. Igazuk van, gondolta, nem kell az öregnek dinnye. Az öreg örüljön, hogy él. Hát örül is, mondhatom. Szép kis élet az ilyen, nyomorult, kutyának való élet. A legritkább eset, hogy neki is juttattak valami izesebb falatot. De igazuk volt. És azért mégis fáj az ilyesmi.

Nézte a lányát. Az asszony mosogatott és most megszólalt.

— Elhatározta már az órát?

Az öreg megrezzent. Nagyon rezzenős volt már. Ha kavicsal vagy szóval megdobták, megrezzent mingyárt. Rágódott benne a keserűség s ez a kérdés semmiesetre sem vigasztalta meg. Az órát, igen, hogy elhatározta-e? Az órát. Felfordult a szeme, amint tekintetével a feje felett függő órát kereste. Jó óra, szép óra, megvult vagy harminc éves, tulaezüst, domborművű, kutyafejjel. A kutyafej aranyozott, sárgás s kopott egy kicsit. Immár egyetlen vagyona és barátja volt ez az óra, még soha nem hagyták cserben egymást. Magántulajdon. És hát ezek itt szemet vetettek rá: minek egy öregembernek óra? A veje kérte. Már a dohányos szelencét is elkérte s azt neki adta, miért ne adta volna? Nem volt ő olyan megátalkodott ember. Hiszen már amúgysem dohányzott, leszokott róla vagy négy esztendeje. Nem egészségi

okokból, hanem azért, mert nem volt pénze dohányra. Őrizte a szelencét, tisztogatta, szerette, az övé volt. És mégis nekiadta a vejének egy téli napon, — jól emlékezett rá — szó nélkül, éppen csak hogy a szeme rebbent meg és talán a bajusza kókadt le, amikor átnyújtotta. Az az ember, a veje, aztán csak homlokához emelte a mutatóujját, hanyagul, mintha tisztelegne, ez volt a köszönet. Az órát azonban nem fogják megkapni, amíg csak él. Azt nem.

— Idadja? — folytatta az asszony.

— Micsodát? — ravaszkodott fájdalmasan és szánalmasan s közben azt gondolta: már az ebéd utáni álmát is elveszik az embernek.

— Az órát. Azt kérdeztem, hogy idadja-e?

Az öreg a lányára nézett, majd a tűzhely alatt heverő kupacra tévedt a tekintete. A krumpli és uborka héja közt felfedezte egy fél dinnye héját is. Így tehát az asszony szintén dinnyézett, még ebéd előtt s aztán persze finomkodott, hogy nincs étvágya.

— Ugyis a tietek lesz az, ha meghalok.

— Dehogy hal maga meg.

Volt ebben a megállapításban sürgető türelmetlenség is de büszkeség is s az öreg mindakettőt érezte. Sójajtott.

— Egyszer csak nem leszek többet, meglátjátok. Kihül az ember, elmegy tőle a meleg és aztán vége.

— Nagy erős ember maga.

— Én nem. Gyenge vagyok már nagyon.

Felült. Nyögve húzni kezdte a cipőjét. Ha egyszer ellenséges a légkör, jobb, ha elmegy. Az ebéd utáni szundikálásnak vége. Sajnos.

Az asszony nem szólt már, csak lecsapta kezéből a mosogatórongyot s a mellén összehúzza ruháját, kirohant az udvarra. Egy perc múlva már hallatszott, amint a házmesternének panaszkodott nagy hangon az apjára.

Ő pedig kikémlt az udvarra, hogy megnézzé elég biztonságban van-e. Biztonságban volt; nem látszott valószínűnek, hogy a lánya egyhamar félbeszakítja az izgatott társalgást. Az öreg visszafordult és gyerekesen, váratlan fürgén a konyhaszekrényhez sietett, komoly, áhítatos, egyszersmind gyáva arckifejezést öltött és vonakodva, mégis mohón belenyúlt a gyértartalmu cukrórszacskóba. Két szem kockacukrot lopott. Száját csücsörítette, mintha most mingyárt füttyölni kezdene, de óvatosságból mégsem füttyült. Aztán, évek óta először, a hétköznap ellenére gomblyukába fűzte az óraláncot és ráakasztotta az órát. Máskor csak vasárnap tett ilyesmit.

Közönyös arckifejezést öltve lépett az udvarra. Behúzott nyakkal haladt el lánya és a házmesterné mellett. Összesen tizenhárom lépés és máris az uccán volt a rekkenő délutáni hőségben.

Idejét sem tudta, mikor volt utoljára kecsmában. Ment volna szívesen akár mikor, ha adtak volna rá pénzt. De nem adtak.

Semmire és erre legkevésbé. Mert az a szocialista veje, minden nagyképűsége tetejébe, ráadásul még antialkoholista is volt. Most azonban, nagy keserűségében s mert nyolevan fillért őrzött zseb-kendője csücskébe kötve, belépett a sarki ivóba. Ennek a java-részt rézpénzből összerakott nyolevan fillérnek megvolt a maga története. Tilos pénz, egyszerűen és nyersen kifejezve: lopott pénz volt. Lánya olykor el- elküldte a boltba, kenyérért, sóért, hagymáért, egyébért. Ilyenkor többnyire lecsipentett egy-két fillért a maga számára, hogy évente kétszer-háromszor kedvére elszórakozhassék a kocsmában.

Rátámaszkodott a kerek, szürkésbarna, de inkább meghatározhatatlan színű, barázdált deszkájú asztalra, bámulta benne a szögeket, melyek kissé felütötték fejüket. Kiváncsian és ostobán addig nyújtózkodtak, amíg a kocsmáros vagy a segédje egy néhez kalapáccsal rá nem ütött fejükre, amikor aztán egy időre gyáván megbújtak a deszkában, de végül megint kezdtek a kiváncsiságot. Az öreg mindezt nagyon jól tudta a szögekről és most bámulta őket végtelen türelmükért, kitartásukért s valami olyasmit érzett, hogy ez igazán hősies a szögektől és egyuttal kadarkát ivott. A kadarka literje hetven fillérbe került.

A kocsmában is nagyon meleg volt.

Azt gondolta: nincs nekem senkim, kutyám sincs, macskám sincs, rigóm sincs. A lányom nem lányom, az unokám gazfickó, a vejem meg nem törődik velem. És még azt gondolta: szeretné a lányom, ha meghalnék, de nem halok meg, ameddig csak tehetem. Az embernek nincs semmi öröme az életből, de a haláltól irtózik. Az ember már ilyen.. Megmutatom nekik, hogy nem bánhatnak így velem.

Szomorú volt, nézte a szögeket, itta a kadarkát, az egyik darab kockacukrot szájába vette és ott eláztatta borral, nagyon ízlett. A legyek itt is kedvelték síma koponyáját. Az első darab kockacukor végigélvezése után célbavette a sarokban álló köpésészét és fiatalos erővel beleköpött. Utána szopogatni kezdte a második darab kockacukrot.

Nem volt más vendég, a kocsmáros megkérdezte:

— Mit szól hozzá, szomszéd?

Ez a kérdés a borra vonatkozott. Ő így válaszolt:

— Bornak bor ez is.

A kocsmáros nem feszegette tovább a dolgot; a bádoggal bevont pulton, a sörcsap körül, egy vöröskockás törlőronggyal csapkodni kezdte a legyeket. A légyhullákat aztán lefújta a padlóra. A segéd, aki a pincében foglalatostkodott, most felkiáltott valamit és a kocsmáros lement utána. Az öreg most egyedül maradt az ivóban. Azt gondolta, mint valami eszmét, mint más az Istent vagy a forradalmat, azt gondolta: lopni. Pénzt vagy pálinkát vagy tepertőspogácsát a bura alól. Valamit. Lopni. Régebben meg is tette volna, de most már öreg volt, lomha, soká tartott amíg az ötlettől a cselekedéfig elérkezett és így elkésett vele. A kocsmáros visszajött.

Legalább egy órája ült már a szőnyű, kerek asztal mellett és a végére járt az első félliternek. Most még egy féllitert ren-

delt és vásárolt egy tepertőspogácsát. Mingyárt ki is fizette a nyolevan fillért, egész vagyonát. Elüldögélt még egy órát és rágta a pogácsát, lassan, beosztva, és itta a bort és bámulta a szögeket.

Azt gondolta: a lányom a halálomra vár. Kolonc vagyok a nyakában.

Aztán elment a térre.

Kicsit szédült. De okos ember volt és ezúttal nem ült a napra. Mielőtt egyáltalán helyet foglalt volna valamelyik padon, keresztülbaktatott a éren, a körút felőli oldalra és belépett a vizeldébe, hogy könnyítsen magán. Amikor kijött, igen kellemesen érezte magát és mosolygott. Leült egy árnyékosabb padra és lassú ütemben ingatta fejét jobbra, balra, aztán bólogatott le, fel. Eszébe jutott, hogy mint fiatalember résztvett a Bosznia-Hercegovina elleni hadjáratban. Azok voltak a szép idők. Csendesken nevetgélt magában. Bizony szép idők voltak.

Szédült kicsit, de az nem volt baj. Egészen könnyűnek érezte magát. Most füttyült is, gátló körülmények és gátlás nélkül, vidáman. Sok fiatal nem ér annyit, mint ő. Ha nagyon akarná, dolgozni is tudna még, de csak dolgozzék a veje, jobb az így; meg varrjon csak a lánya, Nézte a vásárcsarnok óráját, négyet mutatott. Arról egészen elfeledkezett, hogy a hétköznap ellenére nála is van óra.

Leült mellé egy öregasszony, egyike a téren szerzett ismerősöknek; később egy öregember is odaült. Ő gondolkozott így róluk: öregasszony, öregember. Ő maga, saját szemében kicsit legény maradt, hiszen ez ugyanaz a test volt, mint amelyik Boszniában járt, amelyik szeretkezett valamikor s amelyik gyárakban verítékezett, egy ideig bányában is.

Azt mondta az öregasszony:

— A németek megint kezdik.

Az öregasszony szeretett politizálni.

De ő csak nevetett rá, ravaszul, hamisan, mint aki jobban tudja és különben is rejteget egy titkot, ami, ha napvilágra kerülne, megváltoztatná az egész emberiség sorsát. Az öregember — nem ő, hanem a másik, aki leült mellé — megköszöri a torkát és így szól:

— Egyforma ez mind.

Erre azonban már kitört belőle a kacagás, mintha jó tréfát hallott volna és tenyerével a térdét csapkodta. A másik kettő csak nézte egy darabig, aztán az öregasszony felállt, megigazította fekete fejkendőjét s azt mondta:

— Maga berugott.

Elment.

Az öregember még ült egy ideig mellette, mintegy megfélemlítve, keszegen, de aztán az is elment és gyanakodva nézelődött hátra kortársa felé, aki „berugott”. Ő pedig, aki berugott, magára maradt és nevetett még mindig. Mit tudnak ezek? Nem tudnak ezek semmit. Boszniában sem jártak.

Váratlanul csuklott egyet és megriadt, mintha hirtelen a halállal találkozott volna. Elcsendesedett. Egyik tenyerét a másikkra tekintette és így lógott le a keze a térde közt. Elkéseredett. Dünnyézik aztán kisémmizi az apját a lánya, a ringyó. Micsoda ringyó! Savanyú és keserű izeket érzett a szájában, köpött, de most nem fiatalosan. Öregesen köpött, szomorúan, erőtllenül. Homályosan felrémlt előtte valami asszonyféle, aki talán a felesége volt egykor, de nem gondolt rá komolyan. Az utóbbi években már nem gondolt soha semmire komolyan.

Öt óra volt.

Ezeket a szavakat nem szerette: betegség, halál, koporsó, sír, temetés. Nem szerette e szavakat, de a fogalmak, amiket e szavak jelöltek, ott bujkáltak emlékezetében és minduntalan ki-kitörttek, tudatosultak s ő megriasztva, hőkölve rántotta hátra fejét, mintha így menekülhetett volna előlük. Nem töprengett, nem gondolkozott éppen a lét és nemlét kérdésén, de tudta, hogy hovatovább letelik az ideje és félt a nagy elválástól. E tudatot és a hozzáfűződő félelmet azonban mesterséges ködbe burkolta magában s megvetette az életet, hogy a gyakorlatban annál jobban ragaszkodhassék hozzá. Most kissé valóban „berügött“ és a halál megjelent előtte. Világosan látta, egy sárga csontváz volt, ott állt a tér közepén, megmeredve a lendület egy mozzanatában, vágásra készen, ahogy ábrázolni szokás színesnyomatu, képes naptárakban és jóvendőmondókban. Ott állt a halál a kaszával és vigyorgott.

— No, — dünnyögte az öreg — no, hé . . .

Valami csiklandozta megint, mint amikor padtársai kevés-szavú politizálását hallgatta, de nem mert nevetni. Gondolt valami olyat, hogy talán részeg vagy esetleg napszúrást kapott, de ugyanakkor azt is gondolta, hogy talán mégsem részeg és nem is kapott napszúrást.

Sokáig állt a halál a tér közepén, nagyon sokáig. Az öreg csak bámulta és közben azt figyelte, hogy ver-e még a szíve és a körmét nézegette, nem lila-e? De a szíve vert és a körme nem volt lila. Ebből tudta, hogy él.

Hét órakkor végre erőt vett magán, felállt és rogyadozó térdel elindult, keresztül a téren, egyenesen a halál felé. Ekkor eltűnt a halál. De végtelen szorongás maradt utána; fázott, mintha nem is meleg nyári este, hanem tél lett volna vagy legalább is hideg őszi, számára kellemetlen évszak. Kiesit szédült.

Mire hazaért a yeje már otthon volt és vele egy barátja; politikai kérdésekről vitatkoztak a szobában és a marxizmust emlegették, amiről az öreg is tudott már annyit, amennyit tudni akart. Tény, hogy nem akart sokat tudni róla és még a jölelkű vője pulykamérge sem győzhette meg arról, hogy sorsának alakulása bármiféle kapcsolatban lehet a német államrenddel vagy mondjuk az indiai munkásmozgalommal. Az öreg, amint többször kinyilvánította, a maga részéről azon a véleményen volt, hogy nem lett volna szabad meggyilkolni Tisza Pistát, még előbb Ferenc

Ferdinandot és akkor nem volna semmi baj. Marxizmus: az csak „egy olyan dolog.” De most nem volt kedve résztvenni a vitában, nem is ment be a szobába, hanem csendesen ült az ágya szélén, egészen a vacsoráig.

Akkor távozott a veje barátja. A veje felmelegített paprikáskrumplit kapott; az öreg úgy vélte, hogy felismeri közte azokat a darabokat, amelyeket lánya finnyásan otthagytott délben; ezek a darabok valahagy jellegzetesek voltak. Közben megérkezett a kölyök is és akkor azok hárman szalonnáztak. Az öreg csak egy köcsög lefőlözött tejből készült aludttejet vacsoráztott, kerek bádogkanállal, nagy műgonddal. Az aludttejet szerette s ezt az örömet nem sajnálta tőle senki, mert a lefőlözött tej olcsó.

A legyek esti lakomára gyülekeztek és holmi alsóbbrendű lepkek is betántorogtak, esetlenül verdesve szárnyaikkal a lámpa körül. Ha véletlenül az asztalra zuhantak, a kölyök öklével agyonzúzta őket.

Vacsora után az asszony megint elkezdte:

— Mi lesz hát az órával?

— Az öreg elsápadt, minden vére talán a lábába szaladt. Nem mert kereken nemet mondani, hiszen most a veje is ott volt, a veje, végeredményben egy idegen ember, aki eltartotta s aki tulajdonképpen szemet vetett az órára.

— Mér? — kérdezte a vő. — Nem akarja idadni?

— Nem, nem akarja, — mondta az asszony élesen, tudtul adva, hogy nem apjával, hanem a férjével tart egy most kirobbanó ttközetben.

Ringyó, gondolta az öreg elkéseredetten, én neveltem fel és ilyen ringyó. S gyáván elhallgatott.

A kölyök, a borjú, kicsit még vigyorgott, szemtelenül, mintegy jelezve, az ő álláspontja világos: rongy öregembernek tartja a nagyapját, ha nem is mondja ki. Aztán lefeküdt a vackára, a földre, a tüzhely elé, rögtön elaludt és úgy szuszogott, olyan megindítóan, komolykodó, kerek ábrázattal, mintha a legkedvesebb kölyök volna a világon és nem olyan kis gazember, mint amilyen valójában volt. Az öreg toroka összeszorult. Talán még szerette is ezt a kis vakarcsot.

— Egy öregembernek is legyen valamije, — szolt a vő elgondolkozva.

Kevés szót vesztegettek egymás érzelmeire, ennyi elég volt. Az asszony sem szolt többet, bár nem értette, hogy miért mondta a férje ilyen könnyen az óráról, egy vénség céltalan szeszélye kedvéért. A vő elővette a dohányosszelencét és gyakorlott ujjmozgással cigarettát sodort magának. Az öreg reszkető ajakkal nézte és bajusza együtt reszketett ajkával. Jó ember ez, gondolta, nagyon jó ember, mégis törődik velem, nem úgy, mint a felesége, a hitvány. Csak tartsa meg a szelencét egészségben, megérdemli.

A vő beszélt valamit a munkájáról, a gyárról, ahol dolgozott és nem szolt közbe senki. A cigaretta végigégett és minden este ez volt a jel a lefekvésére. A veje meg a lánya bementek a szobába, hallatszott, hogy vetkőződnek. Az öreg felakasztotta az

órát a szögre, ágya fölé és a lámpát eloltva maga is vetkőzni kezdett. Elég világos volt így, mesterséges fény nélkül is, mert a telihold besütött a nyitott konyhaajtón. Lefeküdt.

— India, — motyogta, ahogy ágyában forgolódva a számárfészket csinálta — India, talán mégis . . .

Felfordult a szeme, amint tekintetével a feje felett függő órát kereste. Láttá jól, mert besütött a hold. Nézte az órát és csücsdoritett, mintha most mingyárt füttyölni kezdene fiatalosan. De nem füttyült mégsem, nehogy zavarja azokat, ott, a szobában.

Igy nézte, nézte vidáman az órát egész éjszaka, nézte felakadt szemmel még reggel is. A veje vette észre, amikor nagyokat sóitva és nyújtózkodva kijött a konyhába, hogy megmosakodjék reggeli előtt.

Csömöri József

S z ű r k e n ó í a

*Európában van ezer szürke ház,
és lakója is van, néhány százezer;
akik topognak ott, az udvaron,
s a nagy falon túl vakon suhan el*

*a nap, a hét, s az esztendők sora.
Ott topognak a kopogós kövön,
előttük fal és rács és lakat
és túl a záradon a zárt közöny . . .*

*Van Európában ezer szürke ház,
hol az ablakot nem tárják szét soha
s tán Európának nincs is ablaka
s amint a sziklát Északon a moha*

*úgy lepi be a szürkesség a földet,
s a föld fölött a lelket, s az agyat.
Van Európában ezer szürke ház,
ahol sóhajtani is csak úgy szabad,*

*ahogy a kegyelmes káplár engedi:
Vigyázz! Egy-kettő! Most! Sóhajtani!
És más színt, mint szürkét, akármilyen színt,
csak valami tarkát óhajtani*

*a szürke házban sohasem szabad
Még gyász-szinű sötétet, feketét sem,
Mert káplár úr szerint, nincs ok a gyászra
és inkább meghí fűjös pitypalatykor*

egy rózsaszínű vidám áldomásra . . .

GAL LASZLÓ